

Koekaiivauksia Vesilahden Laukon kartanon alueella
25 - 26. 4. ¹⁹⁶¹ Paikalta saadut löydöt on lueteltu seuraavasti KM 15138. Kertomukseen kuuluu kartta-liite ja valokuva-liite, jonka filmit on lueteltu seuraavasti: 25335 - 25338.

Insinööri Kanninen TVH:n Hämeen piiristä ilmoitti syksyllä 1960 tohtori Luholle, että Turun - Tampereen pikatien linjaa on muutettu Vesilahden Laukon kartanon alueella ja pyysi Esihistoriallisen osaston edustajaa tutustumaan uuteen suunnitelmaan maastossa jo työn alkuvaiheessa. Edellämämainittuna aikana allekirjoittanut suoritti tämän maastotarkastuksen. Oppaana oli insinööri Kanninen ja kaivaustyövoima saatiin TVH:lta.

Uusi suunnitelma on saatu valmiiksi luonnosasteelle vasta Pajalahden ja Laukonlahden välisellä alueella. Tielinja on vedetty Laukon tienhaarasta Pajalahden rantaan ja siitä eteenpäin pitkin järven rantaa kohti Hinsalaa. Aikaisempi tie-suunnitelma kulki idempänä, n. 150+~~m~~ m:n päässä nykyisestä linjasta. Uudella suunnittelualueella on lähellä Pajalahden rantaa viljelemätön mäenkumpare, jonka laelta löytyi ainakin kolme kivettyä turpeen peittämää hautakumpua. Tarkemmin määriteltynä on mäenkumpareen sijainti seuraava: Laukon kartanon päärakennuksista n. 800 m länsi-lounaaseen, Laukon sahasta n. 200 m kaakkoon ja Laukolta sahalle, vievän tien eteläpuolella.

Raunio 1. Sijaitsee saarekkeen luoteispäässä lähinnä maantietä. Kumpu on suureksi osaksi turpeen peittämä ja sen koko on 8.50 x 10.4 m. Tavallaan on kyseessä kaksoisraunio, jonka länsipuolis-

kolla on irtonaisista kivistä tehty latomus ja itä-kaakkoispuoliskolla vahvan turpeen peittämä kumpu, josta pilkistää kiveys esiin. Yritimme koekaivausta ensin raunion länsipuoliskoon, mutta kiveys oli niin lujassa, että rauniosta olisi täytynyt hajoittaa melkoinen osa, ennen kuin se olisi onnistunut. Pintaan tehdystä pienestä aukosta saattoi kuitenkin todeta, että kummun sisällä oli murentunutta, mahdollisesti palanutta kiveystä. Toinen koekuoppa tehtiin kummun itäpuoliskoon. Siinä olivat kaivaustulokset seuraavat: Heti turpeen alta tuli esiin rautakautisia saviastianpalasia, nyrkinkokoista kiveystä, vähän rautakuonaa ja nokea. Kulttuurikerros oli 65 cm vahva. Koekaivauksen tuloksen perusteella latomusta on pidettävä rautakautisena. Kiveyksen rakenne oli samanlainen kuin Laukon Riihimäen hautaraunioiden. Tämä raunio jää aivan tielinjan keskelle.

Raunio 2. Edellämainitusta rauniosta n. 10 m itä-kaakkoon, lähellä pellonrajaa on kaunis soikea kivensekainen maakumpu. Se on lattottu suuren maakiven varaan. Rakenne on säännöllinen, paras saarekkeen latomuksista. Raunio ei jää tielinjan alle, joten emme tehneet siihen koekuoppaa.

Raunio 3. Sijaitsee peltosaarekkeen eteläpäässä. Raunio on N-S-suuntainen turpeen peittämä pitkänomainen kumpare, josta pilkistää esiin suuria kiviä. Kumpareen koko on 11.80 x 5 m. Teimme koekaivauksen kummun keskikohtaan. Mitään varsinaisesti kalmistoon viittaavaa koekuopassa emme havainneet. Toinen koekuoppa tehtiin kumpareen pohjoispäähän. Siitä löytyi kuumuudesta murtuneita kiviä, rautakuonaa ja nokea. Kummun rakenne muistuttaa rautakautista rauniota, mutta sen pitkänomainen muoto on outo. Latomus jää tielinjan alle.

Helsingissä 9. 5 1961.

Anna-Liisa Hirviluoto
Anna-Liisa Hirviluoto.

25335

Hautausmaasto 2.

25336

Rauho 1. Miehet seisovat koehuopam
kohdalla.

25337

Pajalahden kalmistomäki kuvattuna
telästä.

25338

Piihimäen kalmistomäki kuvattuna
laumasta.